

■ ■ ■ V. BORDALOK (BORIVÓ NÓTÁK): 38–46. SZ. ■

F 38.

Zörög a kocsi ja fagyon

Parlando ♩ = 97

Zö - rög a ko - csi ja fa - gyon,

Sze - re - tüm én a bort, na - gyon.

Kocs - má - ros - né bi - zony - sá - gom,

Hogy én a bort nem ú - tá - lom.

Bort ide, de nő vizeset,
Hogy híjába nő fizessenek!
Bort iszik az útonjáró,
Akár szögény, akár báró.

Igyunk egyet, nagyot, hosszút,
A jó lónak sosincs rossz út.
De a rossznak télbe-nyárba
Mindig béklyóba ja lába.

Bort iszok én, nem pálinkát,
Asszonyt szeretök én, nem lányt.
Iszok én még pálinkát is,
Szeretök én még szép lányt is.

Pentaton vázú, ereszkedő, kvintváltó parlando dallam. Zenei rokonságunk a honfoglalás kora előtti török dallamépítkezés szép példája. A Dél-Alföld egyik jellemző típusa. Leggyakrabban pásztor- és betyárszövegeket énekelnek rá, itt borivó nóta. Dallamtípusa megegyezik az N 31. és az F 27. számmal.

Gyűjtés: Banka Mihály és János, Csóka, 1962, Burány B.
 Dallamközlés: VMND I. 164.
 Szövegközlés: VMND I. 166.
 Típus: MNT VIII. XLV, Járdányi I. 8o.

F 39.

Jó bort iszok, diófával tüzelök

♩ = 92

Jó bort i - szok, di - ó - fá - val tü - ze - lők,
 Kis pej lo - vam csár - da e - lőtt fe - sze - lők.
 - Szép csár - dás - né, ar - ra ké - röm, néz - ze mög,
 Raj - ta van - ő a lo - va - mon a nye - rög!

Lovam hátán félrecsúszott a nyerög,   Mögtanítom a gyereket nyergéni,
 Nem jól nyergelte föl az a rossz gyerekek.   Hogy köll a lányt a kapuba ölēni.

Népszerű, általánosan elterjedt új stílusú dallam, leggyakrabban lakodalmas szövegekkel párosul. Nagycsaládú 4 × 11 szótagos strófája 4 + 2 + 4 negyedes sorokba rendeződik. Bereczky összefoglaló munkájában vidékünkéről egy oromhegyesi adat képviseli dalunkat.

Közlés: VMND II. 163.
 Típus: Bereczky 1303/B, Járdányi II. 12o.

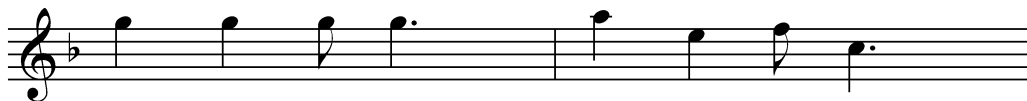
F 40.

A hajnali csillag ragyog

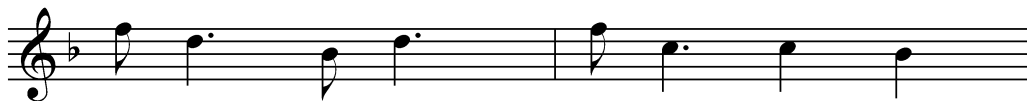
♩ = 106

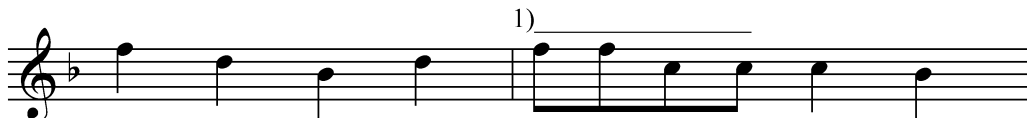
A haj - na - li csil - lag ra - gyog,

Mé - gis a kocs - má - ba va - gyok!

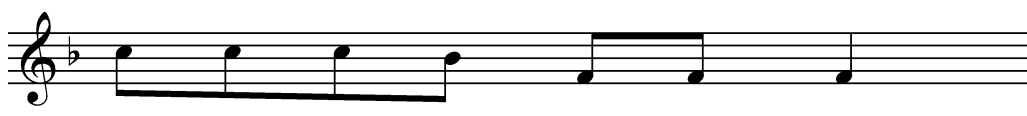
Jaj, is - te - nöm, de szé - gyöl - löm,

Hogy rö - ge' kő' ha - za - ha - za mön - nöm,

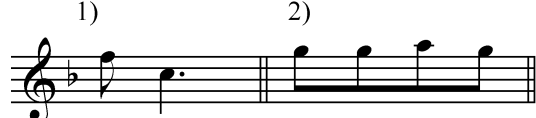
Én már az - tat, már én az - tat nem tö - szöm,

Ha ha - za - mé'k, lē - fek - szöm,

Még az éj - jel ki - a - lu - szom ma - ga - mat!

1) 2. vsz.

2) 2. vsz.

Téli-nyári keresetöm
 Összetöszöm, még sincs pénzöm!
 Jaj, istenöm, de szégyöllöm,
 Mind emulattam a pénzöm!
 – Húzd rá, cigány, tamburás,
 Mögfizetöm az árát,
 Még az éjjel mögfizetöm az árát!

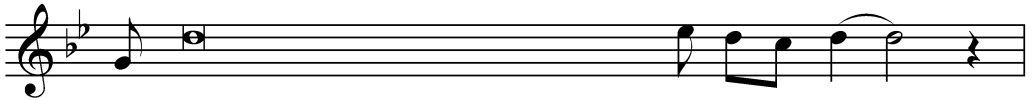
Hajnali nóta, melyet a mulatozás végén énekelnek, amikor táncolva elvonul a vendégsereg. A dallam a Dunántúl kivételével általánosan ismert. Legtávolabbi variánsait Székelyföldről, Gyimesből ismerjük.

Dallamszerkezete különleges, 5 és 6 sorosnak is értelmezhető. AABB sorok után ütempáros rész következik, amelynek alapmotívuma különböző magasságokban (transzpozíciókban) megismétlődik. Ez a szerkezet inkább a komponált műzene, mintsem a népies műzene dallamvilágának irányába mutat.

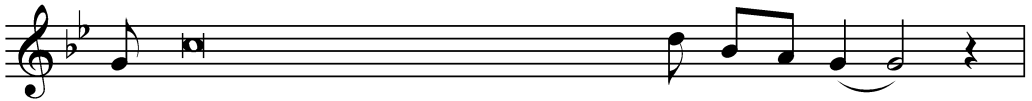
Gyűjtés: Gödér Mihály (63) zenekara, Törökfalu, 1979, Burány B.
 Közlés: VMND III 184
 Típus: Járdányi II. 167

F 41/A

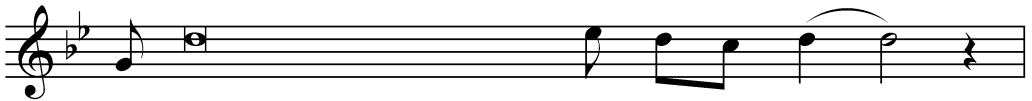
Nem bánnam, ha egy mélységes mély pince fenekire lejeshetnék

Nem bánnam, ha egy mélységes mély pince fenekire le - jes - het - nék,

Há - romszázhatvanhat akós hordó csapja alá fe - küd - het - nék!

Ad - dig innék, még a fogam ki nem áz - na,

Míg bennem a szőlő magja ki nem csí - ráz - na!

Ak - kó' is foghagymás kóbaszóbó' lögyön fölöttem az é - gő gyér - tya,

Száz, tizenhat éves kislány mondja el fölöttem a rék - vi - e - del - met!

F 41/B

Mert nem maradunk mindig a földbe

Parlando ♩ = cca 80

Mert nem ma - ra - dunk min - dig a föld - be',

A bor sē ma - rad min - dig ü - veg - be',

Mög - áz - tas - sa az, az én tor - kom,

A - mi - vel ē - gye - sül - ni fog gyom - rom.

F 41/C

Életömnek végóráját tötöm a kocsmába

♩ = 83

É - le - töt - nek vég - ó - rá - ját töt - töt a kocs - má - ba,

Az an - gya - lok on - nan visz - nek fé - nyös menny - or - szág - ba.

Az an - gya - lok is azt mond - ják o - da - fön - n az ég - be':

- U - ram, ezt a jó bor - i - vót vö - gyed kö - gye - löm - be!

Tréfás halottbúcsúztató, melyet különböző multságokon (lakodalom, farsangi bál) mutattak be. Három részből áll: első része a recitatív gregorián paródia, második része egy XII. századra visszavezethető német vágáns költészeti dal átvétele, harmadik része egy oláhós féldallam. Ebben a formában hangszeres periódusdallam kétféle zárlattal.

Gyűjtés: György Imre (64), Völgyes, 1992, Varga A.

Közlés: VMND III. 155.

Típus: MNT III/B. 133.

F 42.

Noé mikó' a szőlőt üttette

♩ = 93

No - é mi - kó' a sző - lőt ú - tet - te,

Azt sē tud - ta, hogy mi ja ter - mé - se.

No - é a sző - lő kö - ze - pén ál - lott,

I - lyen szép bo - gyót még nem is lá - tott.

Isten mondja: – Noé, fiam, Noé,
Itt a szőlő, kóstold mög, hogy jó-é!
Noé mondja: – Már mögöregödtem,
De még ilyen jó bogyót nem öttem.

Isten mondja: – Noé, fiam, Noé,
Kóstoljuk mög, hogy a leve jó-é!
Noé mondja: – Iszom röggel óta,
De csak igyunk, van még a hordóba!

Isten mondja: – Noé, fiam, Noé,
Hát az óbort kóstoltad-e, jó-é?
Noé mondja: – Ihaj, csuhaj, Sári,
Most már kezdök három Istent látni!

Tréfás borivó nóta, szövegírójának Gárdonyi Gézát tartják. Új stílusú AA⁵A⁵A sorainak hangkészlete pentaton. A *Vajdasági magyar népdalok* III. kötetében kilenc gyűjtőponttal tartjuk számon e dallam változatait. Csókai változata nincs listázva.

Közlés: VMND III. 83.

Típus: Járdányi II. 50.

F 43.

Elindult Szent Péter Rómába

♩ = 93

El - in - dult Szent Pé - tör Ró - má - ba,
 Bun - kós - bo - tot vött a vál - lá - ra,
 Bot - ja vé - gén a ka - bak - ja, ka - bak - já - ba a jó bo - ra,
 I - szik, ha ja - kar - ja.

A kánai menyegzőt megéneklő dal már a XVII. században, a Kájoni-kódexben (1634–1671) fellelhető magyar és latin szöveggel.

Vidékünkön ponyvanyomtatványokban sokszorosított egyenszövegekkel, de folklorizálódott variációkkal is gyűjtötték. Az itt közölt borivó szövegű változatot Egyházaskéren rögzítették.

Gyűjtés: Mihók Antalné (79), Egyházaskér, 1978, Burány B.

Közlés: VMND III. 82/d

Típus: MNT III/A. 538.

F 44.

Hortobágyi kocsmárosné, jangyalom

♩ = 96

Hor - to - bá - gyi kocs - má - ros - né, jan - gya - lom,

Tö - gyön i - de jéggy ü - veg bort, hagy i - szom!

Hor - to - bágy - túl nagy Deb - re - cön mesz - sze van.

Deb - re - cön - tú' Hor - to - bá - gyig szom - jaz - tam!

Hideg nótát füttyürésnek a szelek,
Testöm, lelköm maj' mögvöszi a hideg!
Tekintsön rám, kocsmárosné, *de* vijolám!
Főmelegszők kőkíny szöme sugarán.

Savanyú bor, szép mönyecske, édös csók,
Az én lábom ide-oda tántorog.
Öleljön mög, kocsmárosné, édösöm!
Në várja jaszt, hogy hosszába elessen!

A Rákóczi-nóta köréhez tartozó fríg dallam a verbunkoszene falusi, népi ágának tagja. A dallamhoz társuló korhely, borívó szövegek egyértelműen műköltési eredetűek. Más dallamhoz kapcsolódva e versszakokat Bereczky 437-es típusánál találhatjuk meg.

Gyűjtés: Zélicity Sándor (72), Padé/Mohol, 1978, Burány B.

Közlés: VMND II. 162.

F 45.

Ejnye, nadrág, kisanadrág, kisanadrág, kisanadrág

♩ = 88

Ej - nye, nad - rág, kis - nad - rág, kis - nad - rág, kis - nad - rág,

Ré - szö - gös lött a gaz - dád, a gaz - dád, a gaz - dád,

Ha ré - szö - gös, hagy lö - gyön, hagy lö - gyön,

Ar - ra gond - ja sēn - ki - nek nē lö - gyön!

– Hej, Karáné, Karáné, Karáné, Karáné,
Gyere velem kurumplit kapá'ni, kapá'ni!
– Nem mögyök én kurumplit kapá'ni,
Rossz a kapám, ki tanálja vágni.

Az én seggöm nem vendég, nem vendég, nem vendég,
Ténnap este mögverték, mögverték, mögverték.
A vármögye hajduja verte mög,
Hogy a fene ögye mög, ögye mög!

A Dél-Alföld egyik legnépszerűbb régi stílusú ugrós dallamtípusa. Megegyezik a nők által énekelt (*Falu végén hasas lány*) N 49. számú dallamtípussal. Egyedi érdekesség a játékos soronkénti ütembővítés, ami leggyakrabban a hangszeres gondolkodásra, előadásra utal, teret nyitva az ütempáros szabad dallamszerkesztés és a strofikus, énekelt, zárt formák között.

Gyűjtés: Gligor Jánosné (66), Csóka, 1976, Kónya S.
Közlés: VMND III. 206.
Típus: MNT X. CXXIV.

F 46.

Én vagyok az, én vagyok az, aki nem jó

♩ = 91

Én va - gyok az, én va - gyok az, a - ki nem jó,
Kocs - ma - aj - tó nyi - to - ga - tó,
Kocs - ma - aj - tó nyi - to - ga - tó,
Bo - ros - po - hár haj - to - ga - tó.

The musical score is written on four staves in treble clef. The first staff begins with a tempo marking of a quarter note equal to 91. The melody consists of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables across notes. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The piece ends with a double bar line.

Két ujja van, két ujja van a ködmönnek,
Kerek alja ja pöndölnek,
Csivirintöm, csavarintom,
Majd a fejedre borítom.

Ereszkedő dallamvonala, illetve sorzáró hangjai révén a sirató stílusú dallamokhoz soroljuk – távoli leszármazottként. Szövege viszont a legtávolabb áll a siratóktól: duhaj, mulató. Bizonyára ennek köszönhető egykori népszerűsége. Sok kevély legény tudott azonosulni a szöveg életérzésével. A csókai Banka Mihály juhász számadó egyik kedves nótája volt.

Közlés: VMND I. 172.

Típus: Járdányi I. 105.

